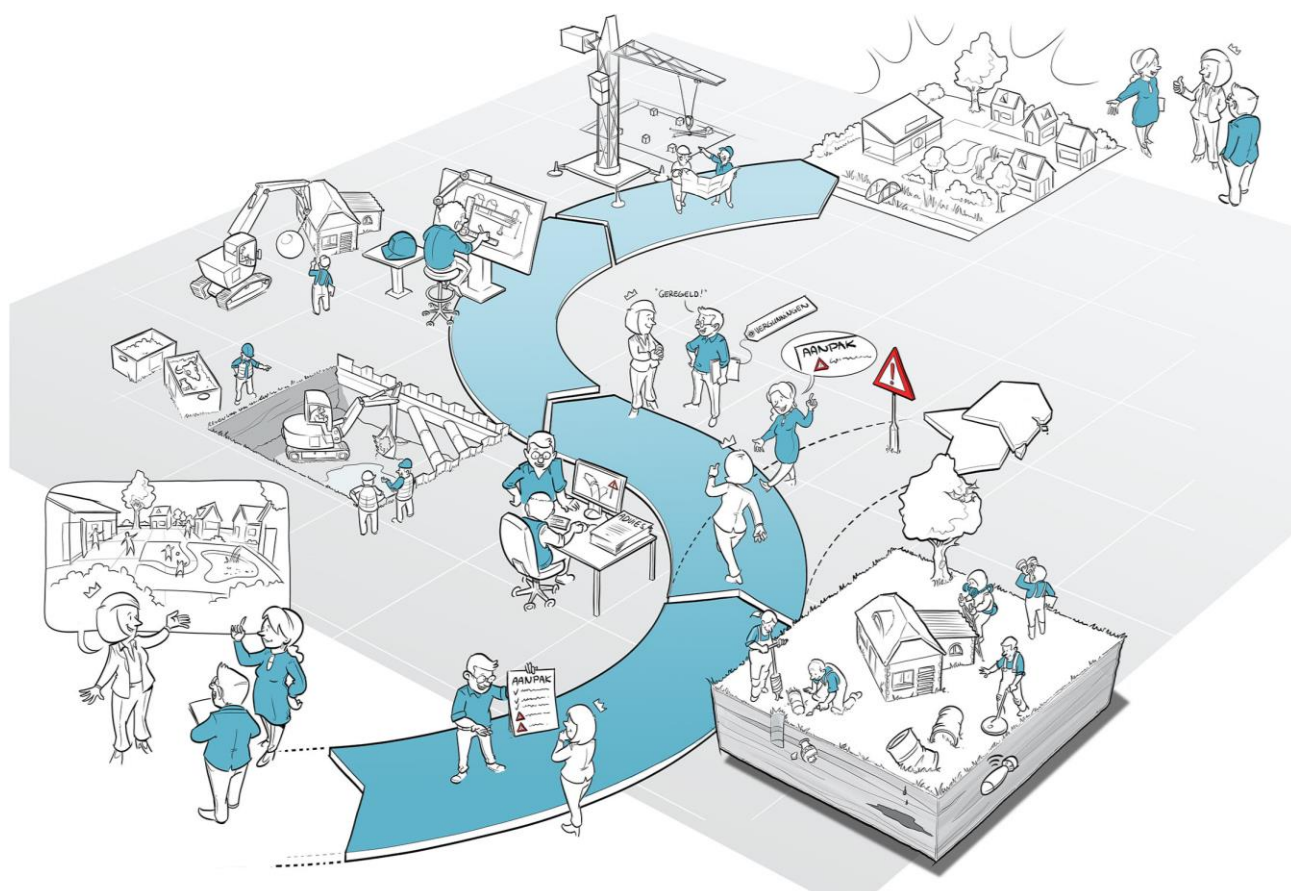

**Nader onderzoek Wet natuurbescherming
Folkert Elsingastraat, Rotterdam**

Rapport

Nader onderzoek vleermuis Wet natuurbescherming

Locatie : Folkert Elsingastraat, Rotterdam
Kenmerk : 2008N981/JBO/rap1
Datum : 27 oktober 2020

Auteur : Dhr. J.J. Bouwmeester
Vrijgave : Mevr. J. Weijers
Email : jweijers@idds.nl
Telefoon : 06 – 3066 9764

Opdrachtgever : Rho Adviseurs B.V.
Mevr. I. Penning
Weena 505
3013 AL Rotterdam

© IDDS b.v. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Samenvatting

In opdracht van Rho Adviseurs is in het voorjaar en het najaar van 2020 een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Folkert Elsingastraat te Rotterdam. Deze samenvatting beschrijft de belangrijkste resultaten en conclusies van het onderzoek. Voor de volledigheid verwijzen wij u ook naar hoofdstuk 5 Effectenbeoordeling en hoofdstuk 6 Conclusie.

De voorgenomen plannen betreffen de sloop van het gebouw in het plangebied. Mogelijk worden ook bomen gekapt en watergangen vergraven.

Tijdens de veldbezoeken zijn drie verschillende soorten vleermuizen waargenomen, dit waren de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis. De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn enkele keren kortstondig foeragerend waargenomen. De rosse vleermuis is uitsluitend overvliegend waargenomen. Tijdens de voorjaarsbezoeken zijn twee zomer- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. De baltsvluchten die in het najaar zijn waargenomen geven aan dat er twee balsterritoria aanwezig zijn in het plangebied. Exacte locaties konden niet worden vastgesteld. Er is een ontheffing van de wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

Er zijn verder geen aanwijzingen gevonden dat het plangebied (essentieel) foerageergebied is voor vleermuizen of dat er een vliegroute aanwezig is.

1. Inhoudsopgave

2.	Inleiding	5
2.1	Aanleiding	5
2.2	Doel van het onderzoek	5
2.3	Leeswijzer	5
3.	Opzet van het onderzoek	6
3.1	Onderzoeksgebied	6
3.2	Onderzoeksmethodiek	7
4.	Resultaten	9
4.1	Bezoek 1: Zomer- en kraamverblijven	9
4.2	Bezoek 2: Zomer- en kraamverblijven	9
4.3	Bezoek 3: Paarverblijven	10
4.4	Bezoek 4: Paarverblijven	11
5.	Effectbeoordeling	12
5.1	Verblijfplaatsen	12
5.2	Foerageergebied	12
5.3	Vliegroute	12
6.	Conclusie	13
7.	Literatuur en bronvermelding	14

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

Men is voornemens om het gebouw gelegen aan de Folkert Elsingastraat 11-13 te Rotterdam te slopen. Mogelijk worden er ook enkele bomen gekapt en een watergang gegraven. Voordat een ruimtelijke ingreep uitgevoerd kan worden, moet bepaald worden of de uitvoering invloed kan hebben op beschermde soorten en/of gebieden. Hiervoor is het noodzakelijk te bepalen of er sprake is van de aanwezigheid van beschermde soorten of gebieden in, of in de nabijheid van het plangebied. In dit kader is een onderzoek opgestart om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Het onderhavige rapport beschrijft de bevindingen en conclusie van dit nader onderzoek.

2.2 Doel van het onderzoek

Het doel is nader te onderzoeken of:

- in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden verblijfplaatsen of nesten van beschermde soorten aanwezig zijn;
- de ingreep een effect heeft op de mogelijk aanwezige beschermde soorten;
- er maatregelen nodig zijn om een negatief effect op beschermde soorten te voorkomen of te verzachten;
- ontheffing van de Wnb benodigd is.

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de aanleiding en het doel van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt het onderzoeksgebied en de gebruikte methodiek behandeld. Vervolgens worden de resultaten in hoofdstuk 4 uiteengezet. In hoofdstuk 5 is de effectbepaling weergegeven waarbij de resultaten van het nader onderzoek worden gespiegeld aan de verbodsbepalingen in de Wnb. Hoofdstuk 6 geeft de conclusie weer. Tot slot wordt een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

3. Opzet van het onderzoek

3.1 Onderzoeksgebied

In onderstaand figuur is een luchtfoto te zien waar het onderzoeksgebied is weergegeven in relatie tot de directe omgeving.

Figuur 1: Overzichtsfoto van de ligging van het plangebied ten opzichte van de directe omgeving.

Het plangebied, waarvan een close-up is weergegeven in figuur 2, ligt binnen de bebouwde kom van Rotterdam (provincie Zuid-Holland) en wordt omringd door woonwijken en wegen. Ten noorden van het plangebied liggen sportvelden.

Figuur 2: Close-up van het plangebied binnen het rode kader.

Het plangebied bestaat uit 2 sporthallen en een tussenruimte. Alle gebouwen hebben een plat dak. De sporthallen bestaan uit twee bouwlagen en de tussenruimte heeft 1 verdieping. De gevels hebben een spouw. Er zijn open stootvoegen naar de spouw aanwezig aan zowel de voor- als achterzijde van het gebouw.

3.2 Onderzoeksmethodiek

Bij het uitvoeren van dit onderzoek naar het voorkomen van beschermde vleermuissoorten en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen die zijn opgesteld door de provincies (Kennisdocumenten, BIJ12) en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2017).

Het vleermuisonderzoek heeft plaats gevonden met behulp van twee batdetectors type Elekon Batlogger M met opnameapparatuur waarmee het mogelijk is de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar te maken. In de avond en de vroege ochtend, wanneer vleermuizen het meest actief zijn, kunnen daarmee verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden binnen een plangebied of een landschap worden vastgesteld.

In de quickscan kon de laatvlieger uitgesloten worden, daarom zijn in het voorjaar (onderzoek naar zomer- en kraamverblijven) twee veldbezoeken uitgevoerd. In het najaar (onderzoek naar paarverblijven) zijn eveneens twee veldbezoeken gebracht aan het plangebied. De quickscan heeft de functie als massawinterverblijf uitgesloten waardoor er in het najaar alleen onderzoek gedaan is naar paarverblijven. Een overzicht van de veldbezoeken is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Veldbezoeken vleermuizen, weersomstandigheden en bijzonderheden

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang/ opgang	Weersomstandigheden	Aantal onderzoekers
1	03-06-2020	21.51 tot 23.59	21:55	Droog, 14°, bewolkt, NNW 3	2
2	13-07-2020	03:36 tot 05:36	05:36	Droog, 10°, helder, windstil,	2
3	23-08-2020	21:55 tot 00:00	20:57	Droog, 23°, bewolkt, WZW3	1
4	20-09-2020	22:23 tot 00:23	19:44	Droog, 16° NO1, helder	1

Het onderzoek is uitgevoerd door de ecologen R. Eisenga en J.J. Bouwmeester.

De onderzoeksinspanning is bepaald aan de hand van de uitkomst van de eerder door IDDS uitgevoerde quickscan (18-04-2020, met kenmerk: R&O20042655/RSL/rap1). Hieruit is gebleken dat zowel aan de voor- als de achterzijde van het gebouw geschikte verblijfplaatsen voor de kleinere vleermuissoorten in het plangebied aanwezig zijn in de vorm van open stootvoegen. Tabel 2 geeft een overzicht van welke vleermuissoorten onderzocht zijn en de bijbehorende functies. Er zijn (vrijwel) geen kraamverblijven van de ruige dwergvleermuis bekend in Nederland, de vrouwtjes van deze soort trekken naar Oost-Europa voor de kraamperiode. Desalniettemin is deze functie voor de volledigheid wel meegenomen in het onderzoek.

Tabel 2: Overzicht van de onderzochte functies (groen) per vleermuissoort

Soort / functie	Zomer	Paar	Kraam	Winter	Vliegroute	Foerageer gebied
Gewone dwergvleermuis						
Ruige dwergvleermuis						

Het vleermuisprotocol stelt dat in het donker 75% van het onderzoeksgebied te overzien moet zijn, anders moet een extra waarnemer worden ingezet totdat hier wel aan voldaan is. Op basis hiervan is de onderzoeksinspanning bepaald. Hierbij zijn strategische locaties (figuur 3) en looproutes (figuur 4) bepaald om zodoende voldoende zicht over het onderzoeksgebied te krijgen.

Figuur 3: Strategisch gekozen locaties (voorjaar)

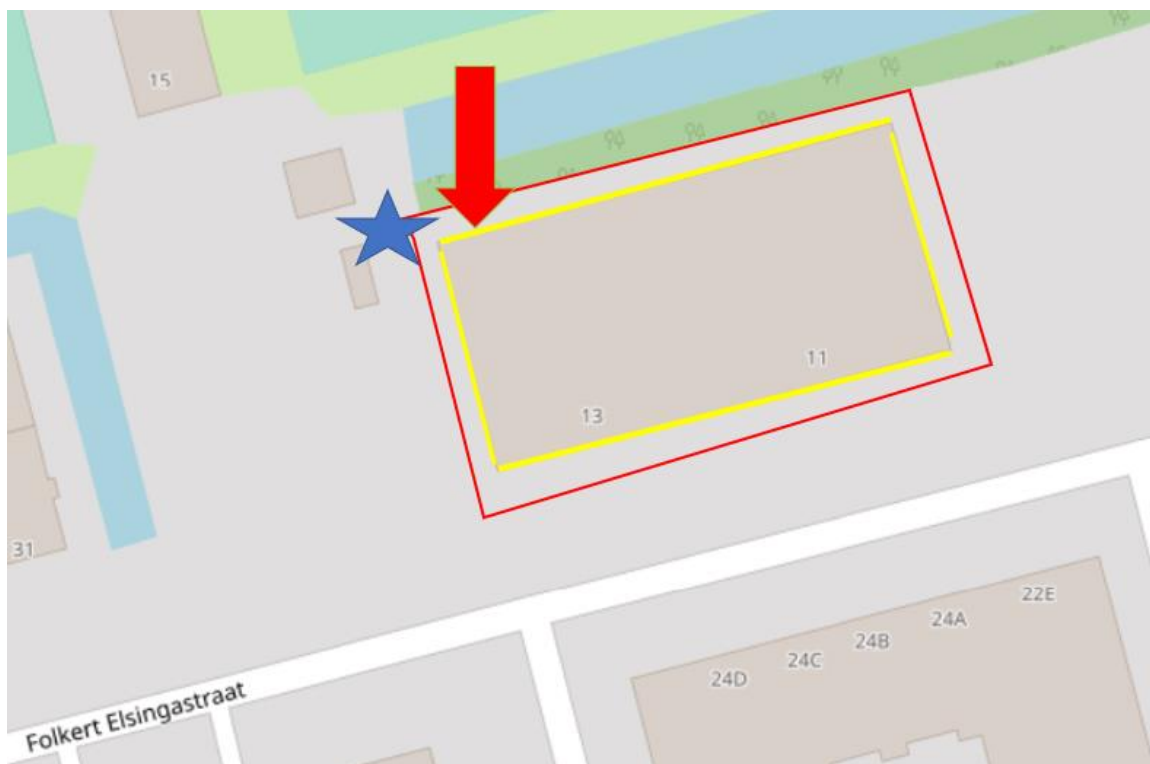
Figuur 4: Looproutes (najaar)

4. Resultaten

De zicht- en audio waarnemingen van de uitgevoerde bezoeken worden hieronder per bezoek uiteengezet.

4.1 Bezoek 1: Zomer- en kraamverblijven

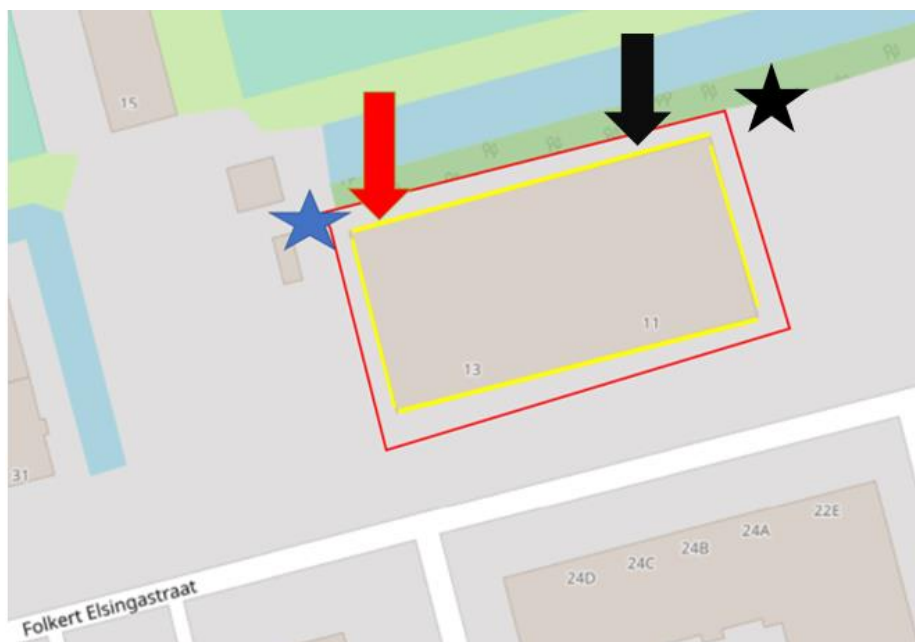
Op 3 juni 2020 vond het eerste bezoek naar zomer- en kraamverblijven plaats. Tijdens dit bezoek zijn drie soorten vleermuizen waargenomen, dit waren de rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. De rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn enkel overvliegend waargenomen. Tijdens dit bezoek is één uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de noordzijde van het opstal. De locatie van deze zomerverblijfplaats is weergegeven met een rode pijl op onderstaand figuur. Van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis mag redelijkerwijs verwacht worden dat deze ook in gebruik zijn als winterverblijfplaats door één of enkele individuen gedurende de milde winters.

Figuur 5: Blauwe ster geeft de locatie van de waarnemer aan en de rode pijl het aangetroffen verblijf.

4.2 Bezoek 2: Zomer- en kraamverblijven

Op 13 juli 2020 vond het tweede bezoek naar zomer- en kraamverblijven plaats. Tijdens dit ochtendbezoek was er weinig activiteit van vleermuizen. Wel is er tijdens dit bezoek een invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen op een andere locatie dan het verblijf wat tijdens het eerste bezoek is aangetroffen. Dit betekent dat er tijdens dit bezoek een tweede zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is gevonden. De locaties van de twee verblijven zijn weergegeven in figuur 6.

Figuur 6: De blauwe ster en rode pijl geven de locatie van de waarnemer het aangetroffen verblijf van het eerste bezoek weer. De zwarte ster geeft de locatie van de waarnemer tijdens het tweede bezoek weer in relatie tot het aangetroffen verblijf (zwarte pijl).

4.3 Bezoek 3: Paarverblijven

Op 23 augustus 2020 vond het eerste bezoek naar paarverblijven plaats. In het plangebied is alleen de gewone dwergvleermuis waargenomen. Van de gewone dwergvleermuis zijn met enige regelmaat sociale geluiden opgenomen, dit betroffen allemaal baltsvluchten. De sociale geluiden konden niet aan een specifieke locatie worden gekoppeld van een paarverblijfplaats. Alle sociale geluiden werden echter wel praktisch op dezelfde locatie opgenomen wat betekent dat er in de omgeving van deze locatie hoogstwaarschijnlijk een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig is. De locatie van dit cluster sociale geluiden is ongeveer op dezelfde locatie als waar de zomerverblijfplaats tijdens het eerste bezoek werd aangetroffen. Figuur 7 laat dit cluster van sociale geluiden op de kaart zien. Omdat de gewone dwergvleermuis niet in- of uitvliegend is waargenomen, is de exacte locatie van de paarverblijfplaats niet te duiden. Daarmee moet er vanuit gegaan worden dat de zomerverblijfplaats en de paarverblijfplaats niet samenvallen en twee aparte verblijfplaatsen betreffen. Ook voor paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis geldt dat er redelijkerwijs vanuit gegaan moet worden dat de verblijfplaats ook fungeert als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen gedurende milde winters.

Figuur 7: Locatie van het cluster van baltsvluchten van de gewone dwergvleermuis.

4.4 Bezoek 4: Paarverblijven

Op 20 september 2020 vond het tweede bezoek naar paarverblijven plaats. Tijdens dit bezoek zijn twee verschillende soorten vleermuizen waargenomen, dit waren de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Van de gewone dwergvleermuis zijn sociale geluiden waargenomen tijdens baltsvluchten. Deze opnamen zijn tijdens dit bezoek aan de voorzijde van het gebouw gemaakt in tegenstelling tot het derde bezoek. De sociale geluiden zijn geclusterd opgenomen zoals in figuur 8 weergegeven. Dit duidt op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats in of in de directe omgeving van het plangebied. Omdat de exacte locatie van de paarverblijfplaats niet is vastgesteld, wordt er vanuit gegaan dat deze zich bevindt in de bebouwing in het plangebied.

Figuur 8: opnamen van baltsgeluiden in vlucht van de gewone dwergvleermuis

5. Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek getoetst aan de verbodsbepalingen in de Wnb. Op die manier wordt bepaald of het noodzakelijk is een ontheffing van de Wnb aan te vragen.

5.1 Verblijfplaatsen

In artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb is opgenomen dat het verboden is voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van o.a. vleermuizen te beschadigen of te vernielen. Tevens is het verboden dieren opzettelijk te verstoren. Binnen het plangebied zijn twee zomer- en winterverblijfplaatsen en twee paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Deze verblijfplaatsen worden fysiek aangetast tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. De aanwezige vleermuizen worden hierbij verstoord. De voorgenomen werkzaamheden zullen leiden tot overtreding van de Wnb. Er is een ontheffing van de Wnb nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

5.2 Foerageergebied

Foerageergebied wat essentieel is voor het voortbestaan van een verblijfplaats van vleermuizen mag niet zomaar worden verwijderd. Indien het foerageergebied essentieel is, is het verwijderen hiervan ontheffingsplichtig. Het verwijderen van het foerageergebied kan namelijk tot gevolg hebben dat de verblijfplaats niet langer als zodanig kan functioneren omdat het alternatieve foerageergebied verder weg ligt, waardoor de vleermuizen teveel energie verliezen omdat ze langer moeten vliegen. Ook kan het huidige foerageergebied een zodanig hoog insectenaanbod hebben dat een kolonie vleermuizen hiervan afhankelijk is. Het verwijderen van essentieel foerageergebied leidt in dat geval tot het beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen, zoals opgenomen in artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb. Tijdens de bezoeken zijn geen aanwijzingen gevonden dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied door vleermuizen. De werkzaamheden zullen geen negatief effect hebben op (essentieel) foerageergebied van vleermuizen. De ontwikkeling leidt niet tot overtreding van de verbodsbepalingen in de Wnb.

5.3 Vliegroute

Ook een vliegroute kan essentieel zijn voor het voortbestaan van een verblijfplaats. Doordat een kolonie gedwongen wordt om te vliegen, kan de kolonie besluiten de verblijfplaats te verlaten om een beter alternatief te vinden. Indirect wordt door het verwijderen of onderbreken van de vliegroute een verblijfplaats aangetast. Er zijn geen aanwijzingen gevonden gedurende de veldbezoeken dat er in het plangebied een vliegroute van vleermuizen aanwezig is. Het plangebied vormt ook geen lijnvormig element wat leidt naar een foerageergebied. De geplande werkzaamheden hebben dan ook geen invloed op een vliegroute van vleermuizen. De ontwikkeling leidt niet tot overtreding van de verbodsbepalingen in de Wnb.

6. Conclusie

In het plangebied zijn meerdere verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Van de gewone dwergvleermuis zijn twee zomer- en winterverblijfplaatsen en twee paar- en winterverblijfplaatsen gevonden. Er is een ontheffing van de Wnb nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Een overzicht van de bevindingen is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 3: Overzicht van de functies van het plangebied voor vleermuizen

Soort	Zomer	Paar	Kraam	Winter	Vliegroute	Foerageer gebied
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Ruige dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee

7. Literatuur en bronvermelding

Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten - Natuurbescherming, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht

Broekhuizen, S. e.a., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren.

Diets, C., Kiefer, A, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Internetbronnen

www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.bij12.nl

www.waarneming.nl